

EMLÉKEZTETŐ

AZ EISZ PROGRAMTANÁCS 2017. JÚNIUS 9-I ÜLÉSÉRŐL

Helyszín: Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ, 2. emelet, Konferenciaterem

Jelen vannak: **A Programtanács szavazati joggal rendelkező tagjai** – a jelenléti ív szerint (mellékelve)

Meghatalmazások:

Auxi Csabáné, Fazekas Károly meghatalmazásával
Kovácsné Koreny Ágnes, Horváth István meghatalmazásával
Nagy Zsuzsanna, Karácsony Gyöngyi meghatalmazásával
Patkósné Hanesz Andrea, Ormos Pál meghatalmazásával
Tóthné Csáki Katalin, Gódor Nóra meghatalmazásával

A Programtanács tanácskozási joggal rendelkező tagjai:

Szabó István – EMMI Felsőoktatás- és Kutatásstratégiai Főosztály
Szigeti Gyula Péter – Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal
Véber János – MTA Titkárság Kutatóintézeti Főosztály
Urbán Katalin – MTA KIK EISZ Titkárság

Meghívott vendégek:

Az MTA Titkárság Kutatóintézeti Főosztály részéről: Jenes Barnabás, főosztályvezető
Az MTA Titkárság Vagyongazdálkodási és Közbeszerzési Osztályrészéről: Nyerges Éva, osztályvezető
Az MTA Titkárság Jogi és Igazgatási Főosztály részéről: Regős Ákos
Az EMMI Oktatásért Felelős Államtitkárság Felsőoktatási Intézményfinanszírozási Osztály részéről: Havady Tamás

valamint:

Az MTA KIK részéről: Gaálné Kalydy Dóra, főigazgató-helyettes
Az EISZ Titkárság részéről: Baráth Eszter, Beke Bálint, Dér Ádám, Lencsés Ákos

Monok István, a Programtanács elnöke megnyitotta az ülést és köszöntötte a megjelenteket. Elmondta, hogy az EISZ Titkárság kiküldte az ülés szakmai anyagait. A napirend egyedüli nagy blokkja a 2018-as beszerzési és költségvetési terv elfogadása. Megkérdezte a Programtanács tagjai, hogy van-e észrevételük, módosítási javaslatuk a napirendet illetően.

A javasolt napirend:

1. A 2018-as beszerzési és költségvetési terv elfogadása – vita és név szerinti szavazás
2. Ismertető a második félévre tervezett EISZ rendezvényekről

A jelenlévők a javasolt napirendet egyhangúlag elfogadták.

Monok István: Megköszöni az EISZ Titkárság eddigi munkáját. Tapasztalata szerint az EISZ kommunikációja lényegesen javult, de természetesen még lehet rajta javítani. Egyrészt az a kérés, hogy az intézményi képviselők aktívan kommunikáljanak a maguk intézményi körével, illetve az egyetemeken belüli ügymenet és kommunikáció is működjön olajozottabban, csökkentsük az adminisztratív folyamatok időigényét.

Folyamatosan bővül az EISZ előfizetői köre. Közkönyvtárak és közgyűjtemények lépnek be az ingyenes tartalmak miatt, emellett olyan intézményi körök is jelentkeznek, akik eddig háttérben voltak: az Országos Mentőszolgálat, Országos Bírósági Hivatal, az ítélőtáblák, a Nemzeti Filmarchívum, stb. Érdeklődését jelezte az Ügyészség és a Kúria is. Az általuk igényelt speciális tartalmak jelentős számú felhasználót vonzanának. Ennek következménye, hogy az EISZ Titkárság szeretné kérni a Programtanács hozzájárulását, hogy az Akadémiai elnökénél kezdeményezhessük a Programtanács egy fővel való bővítését, az állami igazságszolgáltatási (bírói és jogi jellegű) intézmények képviseletében.

Megemlítette az USC SOÁ Alapítvány Vizuális Történelmi Archívumát, mely Steven Spielberg holokauszt túlélőkkel készített videointerjúin alapszik. Adott esetben nemzetstratégiai szintre is lehetne ezt emelni és a magyar holokauszt is belekerülhetne. Kétség nem férhet hozzá, hogy ez egy fontos tartalom. Látszik a költségvetési tervezetben, hogy az a konzorcium, amelyik eddig előfizette, az a továbbiakban is igényt tart rá, viszont van egy kormányzati szándék, hogy egy nagyobb konzorcium számára biztosítsa az EISZ hozzáférést, szigorúan úgy, hogy a teljes költség összegét külön finanszíroznák, így nem érinti az EISZ központi keretet. Több százmillió költségről beszélhetnénk, de ez semmiképp nem terhelhető a rendszerre. Aki ezt kormányzati szinten fontosnak tartja, legyen szíves megteremteni ehhez a szükséges forrásokat.

Megkérte a Programtanács tagjait, hogy reagáljanak az újonnan felvetett bővítés lehetőségének kérdésére.

Urbán Katalin elmondta, hogy Országos Bírósági Hivatal csatlakozásával 15000 nagyon speciális igényű felhasználó került az EISZ Programhoz és az ügyészség is jelezte az érdeklődését. Olyan tartalmak iránt érdeklődnek, amelyek idáig nem voltak a program fókuszában. Mivel speciális igényű a felhasználói kör, és a jelenlegi tagságot reprezentáló programtanácsai testület jelen pillanatban páros számú, ezért lehet érdemes volna egy helyet igényelni számukra.

Szász Károly nem szeretné, ha mondandójának olyan üzenete lenne, mintha nem szeretné, hogy tágítsuk a kört és új tagja legyen a testületnek, de először saját érdekeink alapján kell kiindulni. Fontos feltennünk magunknak a kérdést, hogy ez számunka hoz vagy visz? Úgy látja, ha bővülünk és újabb adatbázisokat kell megrendelnünk, akkor az a rendelkezésünkre álló forrás, ami eddig közöttünk oszlott el, az később többfelé fog, következésképp drágábban jutunk hozzá a tartalmakhoz, ha csak nem tudunk valamilyen alternatív forráshoz hozzájutni. Örül, ha új szereplők csatlakoznak, de hozzanak magukkal fedezetet, mert erőforrásaink végesek.

Monok István megérti Szász Károly nézőpontját, ő viszont úgy kell gondolkodjon, mint egy közgyűteményi vezető. Közös ügyet képviselünk, az a célunk, hogy a magyar társadalom lépjen el az általános társadalmi műveletlenséghez vezető folyamatból. Mindenkinek kötelessége tennie ez ellen, a politikumtól kezdve a tudományos kutatási intézményektől a közgyűteményekig. Ha több információ áll a magyarországi felhasználók számára, akkor a hazai tudomány nemzetköziesítése cél. Ám a magyar tudomány láthatósága nem növelhető nemzetközi szinten, ha a háttértársadalom műveletlen lesz és nem lesz, aki tudományt műveljen - mert legyünk vele tisztában, hogy egyre kevesebb potens ember érkezik a középiskolákból az egyetemekre. Most már csak legenda és a önáltatás, hogy nem így van.

Szász Károly egyetért Monok Istvánnal. Az a feladatunk, hogy egy új csatlakozás előtt felmérjük azt, hogy ez mivel jár. Ha azt látjuk, hogy az eddigi beszerzéseink drágábbak lesznek vagy a rendelkezésünkre álló forrást többfelé kell elosztanunk. Az is lehet, hogy ők akkor ebből nem fognak kapni, hanem a saját eszközeikkel vásárolják meg ezeket az adatbázisokat – és itt probléma merül fel, akkor tessék az Igazságügyi Minisztériumhoz fordulni. Elképzelhetetlennek tartja, hogy ők ehhez ne biztosítsanak semmilyen anyagi hozzájárulást. Ha ez így rendben van, akkor támogatja.

Monok István: Szász Károly nyitott kapukat dönget. Proaktívak voltunk ebben a kérdésben is. Az is közpénz, amit az egyetemek, közgyűtemények és közkönyvtárak külön-külön gazdálkodásra megkaptak, így ténylegesen nagyon fontos, hogy az államigazgatás összes szereplője tudjon róla, hogy létezik az EISZ. Nekem kétségeim vannak afelől, hogy ezt miniszteri vagy államtitkársági szinten tudják. Ne egy-két tárca vigye el a terhet. Az is egy lehetőség, amit a felsőoktatási államtitkárság tesz, hogy az intézményeknek odaadja a pénzt és az intézmény vezetője felelősséggel dönt, hogy ténylegesen kell-e neki az adott adatbázis, amelyben minden segítséget megadunk neki. Emellett az Akadémiai Könyvtárának előfizetését is radikálisan át kell szabni a jövőben, mert rosszul mértük fel, hogy mire van szükségünk. Ugyanez történt a közkönyvtári szférában is, a nem használt EBSCO adatbázist lecseréltük magyar tartalmakra. Sokkal keményebben kell ebben a kérdésben tárgyalni. Adott esetben a rektori konferencia vagy a kancellárok együttesen elmondhatják ezt a véleményüket, és ha a hivatal is mellé áll, akkor elképzelhető, hogy megnövelik a központi támogatást. A valós cél az, hogy még több tudományos tartalom kerüljön az EISZ-be.

Kokas Károly: Az EISZ nem csak pénzelosztó hely, az is feladata, hogy koordinálja az igényeket akár „önrész nélkül” is. Ez fontos, mert ha valamelyik intézménynek ezt a terhet levesszük a válláról, akkor a konzorcium tagja lehetnek, ami hasznunkra válik. Az említett 15000 potenciális szakember lobbierőt is képvisel, több felé nyílik meg a lehetőségünk támogatást szerezni. Ez nem csak egy társadalmi felelősségvállalás, hanem a projekt erejének kiszélesítése, ami nem feltétlenül kerülne több pénzbe. Az EISZ garanciát vállal a szerződésekre és a konzorciumok megszervezésére, másrészt az amúgy már előfizetett forrásoknak egy speciális részéhez hozzáférést kapnak, ami által az adott forrásnak az ára egyáltalán nem nő, vagy nem jelentősen, mert nem képvisel olyan potenciált a résztvevők szempontjából. Ha ezeket mérlegeljük, akkor véleményem szerint minimum nullszaldósra jövünk ki. Ha hozzá tesszük azt, amit Monok István távlati célként megemlített, akkor mindenképpen pozitív lesz a hozadéka és anyagilag sem járunk rosszul.

Urbán Katalin: Az lehet mérlegelés kérdése, hogy lesz-e még egy programtanácsai hely ezeknek az intézményeknek a képviselőit, illetve az is lehet mérlegelés kérdése, hogy számukra szerzünk-e be olyan tartalmakat, amelyek eddig nem voltak. Azonban a törvény szerint nem utasíthatjuk el egyetlen olyan intézménynek a csatlakozási kérelmét sem, amely megfelel a törvény által leírt követelményeknek. Sem az Országos Bírósági Hivatal, sem az Ügyészség, sem a Kúria nem utasítható el. Nem is volt ilyen szándékunk, de nem is tehetnék meg. Ha jelzik csatlakozási szándékukat, akkor természetesen befogadjuk őket.

Monok István: Megfelelően körbejártuk ezt a kérdést. Itt egyetlen kérdés merül fel. Tegyük-e javaslatot az Akadémiai Elnökének a Programtanács egy fővel való bővítésére, biztosítva ezzel, hogy az új felhasználói kör képviselője is megjelenjen a testületben. Megkérdezte a tagokat ki az, aki támogatja, hogy egy fővel bővüljünk.

6 fő támogatta.

Monok István: A Programtanács nem támogatta a bővítési javaslatot. Innentől kezdve úgy működik, ahogy Urbán Katalin az előbbiekben elmondta. Csatlakozhatnak az EISZ-hez és ha tudnak formálni egy konzorciumot, akkor vagy 0% százalékos állami támogatással vagy a Programtanács által jóváhagyott támogatással jelennek majd meg a tartalmak.

1. A 2018-as beszerzési és költségvetési terv elfogadása – vita és név szerinti szavazás

Monok István: Térjünk rá a 2018-as beszerzési és költségvetési tervre. Az Országgyűlés 15-én szavaz a jövő évi költségvetésről. A javaslat szerint az EISZ előirányzat 500 millió forinttal bővül, de arra is fel kell készülnünk, hogy a támogatás változatlan marad, ezért a titkárság a költségvetési terv két verzióját készítette el, az elsőben 1426 a másodikban 1950 millióval számoltak. Mindegyik verzióhoz csatoltunk indoklást, amit láthatóan mindenki el is olvasott.

2019-től léphet érvénybe a Programtanács azon döntése, hogy ne legyen 100%-ban támogatott adatbázis vásárlás, hiszen két 100%-ban támogatott csomagra két éves szerződést kötöttünk. Jövőre kell eldöntenünk, hogy az intézmények hány százalékot fizessenek. Előfordulhat, hogy az EMMI ezt követően megfinanszírozza a közkönyvtárakra, közgyűjteményekre jutó önerőt, amit vagy központilag nekünk fizetnek be, vagy az intézményeknek juttatják el és úgy fizetik be az EISZ-nek. Az a kérés minden érdekelt fél képviselőjének, hogy tudatosítsák az intézményrendszer tagjaival, hogy 2018-as az utolsó olyan év, amikor a Programtanács ezzel egyetért, és minél előbb kezdjük meg a közös lobbist a megfelelő államigazgatási helyen, hogy ezt a pénzt ők tegyék bele pluszban a rendszerbe. Ha tudunk egy körülbelüli összeget, akkor könnyebben ki tudjuk számolni, hogy hány százalékos támogatásnak felel meg. Ugyanez vonatkozik az Akadémiai intézményekre is. Ők is ugyanezzel küzdenek, a fejezetgazda dönti el hogyan járul hozzá az önrészemelkedéshez. Tavaly teljes mértékben finanszírozta a szervezet, ezt idén is szeretnénk megtenni, de nyilván függ a szeptemberi helyzetállástól. Érvényesítsük azt az elvet a lobbinkban, hogy az EISZ a központi keretből 100%-ban nem finanszíroz tartalmakat és ez vonatkozik a határon túli intézményekre is.

Kokas Károly javasolja, hogy a szavazólapon a könnyebb áttekinthetőség végett legyen egy olyan hasáb, ami megmutatná, hogy milyen százalékos arányban részesülnek egyes szolgáltató cégek vagy tartalmak a teljes költségvetésből.

Urbán Katalin: A szavazólapon nem akartuk becsatolni a komplett költségvetési táblát. Csak emlékeztetőül tettük bele az adatokat, hogy könnyebben be lehessen azonosítani.

Monok István megkérte Urbán Katalint, hogy tájékoztassa a programtanácsi tagokat az UpToDate orvosi adatbázissal kapcsolatos fejleményekről.

Urbán Katalin: Ez egy nagyon fontos kérdés a négy orvosi egyetem és még néhány intézmény számára. Nyilvánvaló, hogy erre a tartalomra komoly szakmai igény van. A korábbiakban az intézmények egyénileg fizettek elő rá. 2017 volt az első év, amikor konzorciális együttműködés keretében szerettünk volna előfizetni. A folyamatot tavaly októberben kezdtük el és a szolgáltatótól bekértük az ajánlatot. A legutóbbi programtanácsi ülésen dr. Kretter Diána jogásznő már referált a felmerülő problémákról. Az eljárást háromszor kellett újraindítani és hatodik hónap után tudtuk megkötni a szerződést. Az UpToDate képviselői már a szerződés aláírása után hivatalosan jelezték, hogy módosítani akarják azt. Erre az évre érvényes szerződésünk van, amit továbbra is módosítani kell. Többször tartottunk egyeztetést a problémás kérdésekről, amire igyekeztünk bevonni az érintett intézmények képviselőit. Sajnos nem jutottunk előbbre. Nem egy korrekt szolgáltató cégről van szó. A közbeszerzés és az előzetes tárgyalások során sem volt egyenes és nem tudtuk tőlük bekérni a szükséges dokumentumokat. Más árakat kommunikált az intézményeknek és nekünk. Az összes felmerült kockázat miatt azt a jogi tanácsot kaptuk, hogy a 2018-as beszerzési tervből vegyük ki az UpToDate adatbázist. Bármennyire is szakmai igények alapján végezzük a tevékenységeinket és a beszerzést, a jogi és pénzügyi felelősség a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központon mint ajánlatkérő szervezeten van, és nem mertük vállalni a kockázatot egy olyan szolgáltatóval, akivel nem lehet együttműködni. Az említett kockázatok miatt az adatbázis nincs benne a beszerzési tervben és továbbra is egyéni előfizetés keretében lehet beszerezni.

Monok István: Az EISZ honlapján megjelent az a nyilatkozatunk, hogy törekszünk arra, hogy közvetlenül a kiadótól vásároljunk. Ennek már most pozitív hozománya van, hiszen a Wiley közvetlenül az EISZ-nek adja majd el a tartalmait és sem az EBSCO, sem az SKS nem fog jogot kapni arra, hogy kizárólagos eladóként járjon el.

Szluka Péter: Az egész üggyel kapcsolatban egy sérelmem van. Tavaly ilyenkor szavaztuk meg a 2017-2018-as beszerzési tervet, amiben szerepel az UpToDate adatbázis beszerzése 2018-ra, 25%-os állami támogatással. Mi az egyetemen az előfizetéseinket előfizetni szoktuk és nem vagyunk akkora pont a szolgáltató szemében, hogy meg tudjuk tenni, hogy ez ne így legyen. A 2018-as UpToDate előfizetésünk kelletlen helyzetbe kerül azáltal, hogy az idei költségvetési összeget az EISZ-en keresztül fizetjük, nem terveztünk idénre egy duplázást. Az itt elhangzott érvek megállják helyüket, a kiadóknak mocsok árpolitikájuk van. Nem lehet tudni, hogy kinek mit mondanak. Ezért van némi előnye a konzorciumnak, amivel megszűnhet a sötétben tapogatódzás. Az egyetemek képviselőitében sok lemondó javaslatot tettünk annak érdekében, hogy az adatbázis az EISZ-en keresztül lehessen elérhető. Felajánlottuk, hogy nem kérjük az EISZ felelősségvállalását, ha a szolgáltatás nem elérhető, mert tudjuk, hogy nehezebb a szolgáltatóval együttműködni. Ha az EISZ-el így viselkedik a szolgáltató, akkor nem látjuk, hogy az intézményekkel szemben ez hogyan változhatna.

Izbéki Ferenc: A Fejér Megyei Szent György Kórházban is szerettek volna előfizetni az UpToDate-re. A tavalyi felmérés során XXX milliós árajánlatot kaptak, amit Magyarországon egy kórház sem tud kifizetni. Tudomására jutott, hogy a győri kórház most XXX millió körüli összegért kapja a szolgáltatást. Ha összevetjük a két kórházat, akkor jelentős különbség nincs az orvosok létszámában. Milyen összegről szólt az EISZ-nek benyújtott árajánlat? A szavazásnál számára nincs alternatíva, mert a ClinicalKey-vel szemben áll az Akadémiai Kiadó Orvosi Folyóiratcsomagja, amiről nem lehet lemondani. Nem érti, miért van ekkora támogatási különbség a folyóiratcsomag és az orvosi csomag között. (90% - 50%) Ha a ClinicalKey-vel szemben szavaz, akkor az orvosi folyóiratcsomag nem kap támogatást, ami az összegét tekintve nevetséges, mivel évi XXX-et fizetnek érte, így pedig XXXX-et fizetnének. Természetesen ki tudnák fizetni, de ennek nagyon rossz üzenete van. Közfelháborodást kelt a magyar orvosi könyvtárak részéről, ha azt látják, hogy az EISZ megszünteti az orvosi folyóiratok támogatását. A kórházak többsége már lemondta a szolgáltatások nagy részét, mert nem tudják kifizetni.

Urbán Katalin: A győri kórháznak fél éves előfizetése van, ezért kerül számukra fele annyiba az UpToDate 2017-ben. Kérdéses a második féléves előfizetésük. Miután a mai napig nem küldték meg a megfelelő papírokat, szerződést kell módosítanunk.

A beszerzési és költségvetési terv koncepciójának a megalkotásakor két dolgot vettünk figyelembe. Erős igény van arra, hogy a magyar tartalomszolgáltatók jobban helyzetbe kerüljenek, mert az EISZ-es beszerzések fejlesztést generálhatnak a hazai könyvpiacra. Emellett erős és érthető igény, hogy a tudományos tartalomszolgáltatásra költjük a pénzt, hiszen ez a program ezért jött létre. A másik, amire tudtunk építeni, hogy honnan kapunk pénzt a program céljainak megvalósítására. A felsőoktatási államtitkárság 2017-ben 1,6 milliárd forintot beletett a programba. A korábbiakban is komoly összegekkel támogattak minket. Volt olyan év, hogy az ő támogatásuk mentette meg a programot. Azonban hiába minden lobbiszerű tevékenység, az egészségügyi kormányzattól nem kaptunk még támogatást. A költségvetés megtervezésekor ezt muszáj figyelembe venni.

Izbéki Ferenc: Monok igazgató úr és az Orvosi Kamara is írt az Egészségügyi Államtitkárságnak, hogy támogassák ezt a programot, de a levelünket válasza sem méltatták, nem hogy bármilyen támogatást kaptunk volna. Kétségei vannak afelől, hogy forrásnyerés tekintetében a Programtanácsba bekerülő új tagnak bármilyen lobbiszerű ereje lenne. 40,000 magyar orvos képviselőitében mi sem tudtunk elérni semmit.

Szász Károly: Csak részben tudja elfogadni, amit Urbán Katalin mondott. A Felsőoktatási Államtitkárság az orvosi egyetemek számára is befizette azt a pénzt. Emellett szeretné megosztani észrevételeit. Egyetért azzal, hogy 2019-től már nem lesz 100%-ban támogatott adatbázis. Volt egy olyan konszenzus, hogy lehetőség szerint a közgyűjtemények ne vásároljanak olyan adatbázist, amelyek a felsőoktatási intézményekben használnak. Ez drágítaná a szolgáltatást és felesleges versenyhelyzetet, feszültséget generálna az intézmények között. Harmadik megjegyzése, hogy az előterjesztésben számos olyan elem található, ami tartalékokat jelent: projektköltség, árfolyamtartalék, 1% amit mindenki fizet. Ez négy különböző jogcímen történő hozzájárulás a rendszer működtetéséhez, ami éves szinten egy nagyobb összeget tesz ki. Szeretné, ha ezekről kapnának egy elszámolást.

Az UpToDate adatbázissal történtek nagyon negatívan érintik. Úgy gondolja, hogy az EISZ hamar feladta. 25%-os támogatástól esnek így el. Nem tudja, hogyan szavazzon és nem érti ezért miért ma kell megtennie, amikor a június 15-én döntenek a költségvetésről. Lehetne-e ezt követően a Programtanácsnak elektronikusan szavazni? Szeretne garanciát kapni arról, hogy ha az UpToDate-t külön szerzik be, akkor valamilyen úton megkapják 25%-al olcsóbban.

Urbán Katalin: Az orvosi egyetemek többet veszítenek, mint ez a 25%. Az EMMI-től a céltámogatást csak EISZ-es beszerzésre lehet felhasználni. Nagyon kemény döntés volt, hogy ezt nem tettük bele a beszerzési tervbe, de az MTA KIK viseli a teljeskörű jogi felelősség e beszerzéssel kapcsolatban és a hatóság elvárja a törvényszerű beszerzést. Szluka Péter említette, hogy az intézmények lemondanának arról, hogy kártérítéssel éljenek. Ezt megköszönjük, de a közbeszerzési hatóság nem mondhatja le a szabályos eljárásrend alkalmazásáról. Megtapasztaltuk ebben az évben, hogy nem tudunk együttműködni a szolgáltatóval, így jó szívvel nem tudjuk beletenni a beszerzési tervünkbe.

Lencsés Ákos: Olyan opció nincs, hogy a kórházak támogatástól essenek el, mivel idén sincs támogatás az Akadémiai Kiadó Orvosi csomagján. A kórházi képviselők pont a két koncepció mentén tudnak gondolkodni. Vagy a magyar tartalmakat támogatjuk, amit a kisebb kórházak is igénybe tudnak venni, vagy a nagy külföldi szolgáltatók által biztosított nemzetközi szakirodalmat, amit a nagyobb intézmények használnának. Egyik költségvetési terv sem vesz el a kórházaktól, mert ez sajnos tavaly már megtörtént, amikor több kórház is kilépett az EISZ-ből, vagy nem rendeltek semmit.

Izbéki Ferenc: A második verziót ebben a vonatkozásban nem választhatom. Nyilvánvalóan a Clinical Key ellen fogok szavazni.

Nagy Zsuzsanna ismertette az egyetemi könyvtárak véleményét. Több intézmény kifogásolja a 100% támogatás intézményét, minden információforrásnak legyen minimális önrészre. Nem tartják elfogadható érveknek, hogy számos intézmény azért csatlakozott, mert ingyenesen elérhetnek forrásokat. Minél több ingyenes forrásra lesz ígéret, annál többen csatlakoznak a programhoz. Az egyetemi könyvtárak többségi véleménye az, hogy a programnak a továbbiakban is a tudományos tartalmakat kell preferálnia, kevésbé a közművelődésieket és nem feladata a piaci anomáliák kiigazítása. A hazai digitális könyvkiadás támogatása egy helyes cél, jelen esetben azonban egyes cégek támogatásáról van szó. Az ADT-t jó lenne, ha megvásárolná a magyar állam és közkincs lenne. Nem szerencsés, ha évről évre változik a támogatás mértéke, a már bejárótótt, hosszú évek óta futó adatbázisok esetében, főként ha a kompenzáció csökken, vagy zéróra esik vissza. Jó néhány címet érint ez a csökkenő tendencia, ugyanakkor egyes, az EISZ programba újonnan bekerülő tartalmak a kiemelt adatbázisok közé kerültek. Miért szükséges a költségvetési döntés előtt szavazni? Nem világos, hogy hogyan dönt el, hogy melyik adatbázis kerüljön a kiemelten támogatott, a támogatott, illetve a nem támogatott csoportba. A támogatott adatbázisok nem fedik le a tudományterületeket.

Szluka Péter: Az IEEE a legjelentősebb, ami nem kap támogatást. A 4-es változatban majdnem mindenki megkapja a 10% támogatást. Tartalékban beleférne az a 10%.

Kálóczi Katalin: Nem találtunk a tájékoztatóban megfelelő indoklást arra vonatkozólag, mi alapján döntötték el mi mennyi támogatást kap.

Urbán Katalin: Minden évben, áprilisban igényfelmérést végzünk, ami alapján indikatív árajánlatot kérünk a szolgáltató cégektől. Ezek alapján állnak össze a költségvetési, beszerzési tervezetek. Az intézmények igényei és az árak változnak, viszont a költségvetésünk évek óta stagnál. Az intézményi igényeket tükrözik ezek a változások.

Három éven keresztül próbáltunk összehozni egy konzorciumot az IEEE-re, ami egy nagyon drága tartalom. A szolgáltató kiköti, hogy a BME tartsa meg az eddigi rendelését és ehhez képest valamivel kedvezőbb áron ajánlja fel a másik három tagnak, hogy összejöjjen a négyfős minimális létszám a konzorcium alakításához. Pillanatnyilag csak a BME tudja megfizetni az árát. Az elmúlt három év során nem kaptunk az intézményektől megrendelést a tartalomra, ezért került a nem támogatottak közé. Ahol kevesebb igénylő jelentkezett, azok kerültek lejjebb a listán és ahol nagyon magas volt az igénylők száma – még ha új tartalomról is van szó – azok kerültek a felső táblázatba.

Dudás Anikó: Ha megnézzük a jelentkezők számát, a felső sávba bejutott adatbázisok közül vannak olyanok, amit elég kevesen igényeltek. Mi számít a prioritások megállapításánál? A későbbiek során érdemes lenne valamilyen következetesebb rendszert kiépíteni. Az IEEE is egy olyan adatbázis, ami nagyon specifikus. A műszaki fejlesztéseknél igencsak fontos, naprakész szabványokkal rendelkezik, ezért is ilyen drága. Ezt stratégiai és innovációs szempontból is kiemelt és fontos dolog lenne és nem a statisztikát kellene alapul venni.

Monok István: Valóban így van. Itt is egy aktívabb kommunikációval lehet ezen segíteni, de nem úgy, hogy az EISZ meglévő központi keretéből gazdálkodunk, hanem a közös lobbizás jelentheti a megoldást. A műszaki terület pontosan az, ahol rengeteg pénzt szórnak el. Nem igaz, hogy nem lehet szponzort találni ezekre a tartalmakra. Nem véletlenül drága ez a műszaki tartalom. Az eladó megszokta, hogy az autógyárak kifizetik. Itt egy határozott, közös lobbira van szükség.

Urbán Katalin: Az igényfelmérő egy kívánságlista, amiben nem szerepelnek árak. Ezek alapján bekérjük az árajánlatokat, amiből összeáll egy tervezet és a Programtanács határozza meg a stratégiai irányt. Összel kiküldjük a megrendelő nyilatkozatokat. Az IEEE esetében kiküldjük kilenc intézménynek és a korábbi három év tapasztalata alapján egyedül a BME tudja aláírni a magas árak miatt. Látjuk a titkárságon, hogy melyek azok a tartalmak, amelyek évek óta bővülő előfizetői körrel futnak és egyre nagyobb az igény rájuk és melyek azok, amelyekről a megrendelés pillanatában az intézmények többsége visszalép.

Dudás Anikó: A vállalkozók és a jogászok egy teljesen más szegmens, mint az oktatási szféra. Valahogy el kellene őket választani.

Monok István: Nem jogi irodák lépnek be. Akik bejönnek a jogi szférából, ők közintézmények.

Szász Károly: Csak akkor tud szavazni, ha az UpToDate adatbázis visszakerül.

Monok István megkérte Urbán Katalint, hogy még az árfolyamtartalékról mondjon pár szót.

Urbán Katalin: Az árfolyamtartalék mindig magas összeggel szerepel, tekintettel arra, hogy néhány évvel ezelőtt 100 milliós árfolyam veszteségünk volt, amibe majdnem belerokkant a program. Ha nem segít az EMMI, akkor már nem lenne működő EISZ. A tartalék egyéb részei a következők. A jelenlegi költségvetésből 1400 millió forint fordítható adatbázis vásárlásra és 26 millió forint a működési költségekre. Ezt a 26 milliót már éveken ezelőtt meghaladtuk. Működési költségeink 50 millió körül vannak. Pályázat keretében kapjuk a pénzt az NKFIH-tól és a támogatási szerződés értelmében nem elszámolható költségnek minősülnek a jogi és közbeszerzési költségek, könyvvizsgálat díja, marketing költségek stb. Ezeket a pénzeket próbáljuk ebből a tartalékból fedezni. A könyvtár egy kis intézmény, évi körülbelül 500 millió forintból gazdálkodik, míg az EISZ majdnem 4 milliárdból. Nem várhatjuk el, hogy a könyvtár ilyen nagy összegeket beletegyen a programba.

Monok István: Én is szeretném kérni, hogy ezekkel a tartalékokkal számoljunk el. Az EISZ egy tisztába tett program. A Könyvtár a költségvetéséből nem fizet bele. Ez körülbelül két éve van így. Másik ilyen programunk az MTMT már nem így áll. Sokan gondolják, hogy fontos, de fizetni már senki nem akar érte. A parlamentben nulla forinttal fogadták el a költségvetését. 250 millió forintos költségvetése van. 73 millió forintot ad az Akadémia, de szerencsére az NKFIH is beletesz. Részünkről azért van ez az óvatosság, mert nem akarjuk azt megélni, hogy nem tudjuk decemberben kifizetni a béreket.

Urbán Katalin: Természetesen elkészítjük a részletes beszámolót az EISZ működési költségeiről. Amikor harmadik negyedév végén látni fogjuk hogyan állnak az árfolyammozgások és mekkora tartalékkal rendelkezünk, akkor lesz lehetőségünk e-könyv csomagok vásárlására, támogatására. Ezt már kommunikáltuk az intézményeknek és az igényfelmérőn is rajta volt. A szavazás időpontjáról pedig annyit, hogy ez a június 9-i időpont már két hónapja meg van beszélve. Rajtunk kívülálló dolog, hogy mikor szavaznak a parlamentben. Azért ezt a dátumot választottuk, mert tavaly május közepén szavazta meg a parlament a költségvetést.

Monok István: Mi legyen az UpToDate adatbázissal?

Urbán Katalin: Nem hozhatjuk olyan helyzetbe a Könyvtárat és a Magyar Tudományos Akadémiát, hogy ne tudjuk betartani a törvényt. Egy olyan szolgáltatóról van szó, akiről tudjuk, hogy problémái lesznek az elektronikus közbeszerzéssel. Nem hozhatjuk magunkat ilyen kellemetlen helyzetbe. Bármennyire is nehéz döntés az orvosi egyetemek számára, de ne tegyük bele az UpDate-t a beszerzési tervbe.

Monok István: Lehet-e úgy a szolgáltatóval tárgyalni, hogy minden orvosi egyetem részt vesz a megbeszélésen?

Izbéki Ferenc: A kórházi ágy mellett ez az egyik legfontosabb eszköz.

Monok István: A szolgáltató ezzel teljesen tisztában van, pont ezért zsarolnak. Az előbb említett esetleges megbeszélés megszervezésében természetesen segítünk.

Szász Károly: Ha minden kórház és orvosi egyetem ott van a megbeszélésen akkor az mennyiben más mintha nem lenne ott?

Monok István: Ez egy súlyt képviselne.

Kokas Károly: Amikor a szolgáltató cég leül az EISZ-el tárgyalni, akkor a hátsó szándékuk az, hogy majd egyenként állapodnak meg a kórházakkal. De ha a kórházak képviselői egyenként ott vannak, és ha a képviselők szemtől szemben azt mondják, hogy nem, akkor kénytelenek ezzel szembe nézni.

Szász Károly: Szeretnék ehhez csatlakozni, de azt szeretném, ha az EISZ vinné a stafétabotot.

Monok István: A megbeszélést követően mi visszük, de az most már nem megy, hogy három hónapig nem válaszolnak egy levélre vagy fél évig nem fizetünk. Már nem azokat az időket éljük, hogy ezt meg lehessen csinálni.

Szász Károly: Tehát a konkrét javaslat az, hogy megrendeljük az UpDate-t, de a folyamat szervezésében, levelezésében az egyetemek meg a kórházak is részt vesznek?

Urbán Katalin: Az egész ügy kezdődött még tavaly ősszel, hogy nem az UpDate Inc. képviselője akart ajánlatot tenni, hanem egy „stróman”, aki az eladót képviselte volna. Ezt mi nem kértük, mert az a politikánk, hogy amit lehet, azt a kiadótól szerzünk be és nem ügynököktől, ha nem feltétlenül szükséges. Egy ilyen szervezet beiktatása megnövelné a költségeket. Nem mindegy ki írja alá a

licencszerződést, mert az egy hatalmas felelősség egy ilyen tartalomnál. Amikor nem sikerült kommunikálnunk és megakadt a jogi vonal, akkor eljött Németországból az a területi igazgató, aki az európai régiót felügyeli. Elmondta mennyire sajnálja, hogy így alakult, de nem tudja megígérni, hogy jobb lesz, mert náluk ez egy nagy szervezet, ami folyamatosan átalakul. Ezzel nem vagyunk kisegítve.

Monok István: Akárki veszi meg a tartalmat, közbeszerzést kell lefolytatnia. Nem tudom elképzelni, hogy a Szegedi Tudományegyetem, a Pécsi Tudományegyetem vagy a Semmelweis Egyetem ezt közbeszerzés nélkül tudná megoldani.

Urbán Katalin: Mindenkinek a maga székében kell ülnie. Ez annak az intézménynek a problémája, aki beszerzi a tartalmat. Ennek a könyvtárnak ez egy elég nagy kockázatot jelent.

Monok István: Értem, hogy ez egy nagy kockázat, de az EISZ-nek abba az irányba kell tartania, hogy az országba közintézményeknek ne legyen EISZ-en kívüli tartalomvásárlás.

Szász Károly: Amit Urbán Katalin elmondott az nagyon vitatható és a magam részéről maximálisan elutasítom. Azért mert valahol nehéz a közbeszerzés és ezért azt az egyes intézményekre áttestálja, ezzel megsokszorozva a problémát, az elfogadhatatlan. Ragaszkodom hozzá, hogy a közbeszerzést az EISZ csinálja. Segítünk és a tárgyalásokon részt veszünk. Csak akkor szavazom meg a költségvetést, ha benne van az UpToDate.

Urbán Katalin: A mi dolgunk, hogy törvény szerint lebonyolítsuk ezeket az eljárásokat és ha azt látjuk, hogy ezt nem tudjuk megtenni, akkor nem vállaljuk be. Természetesen, ha azt kapjuk feladatul, hogy fogjunk neki újra, akkor megteesszük.

Monok István: Ebben a kérdésben nyilván megoszlik a felelősség. Ne hátráljon ki ebből az EISZ. Rossz üzenete lenne. Teljesen nyilvánvaló, hogy milyen szolgáltatóról van szó.

Kokas Károly: Ha egy olyan tárgyalás megismétlődik, ahol az összes potenciális szereplő - akivel egyenként meg lehetne egyezni – részt vesz a megbeszélésen és együttes álláspontot képvisel, akkor az egy olyan nyomást gyakorol rájuk, amiből világossá válik számukra, hogy nincs más lehetőségük, csak az EISZ-el megegyezni.

Monok István: Mindenképpen próbáljuk meg és akár július legelejére szervezzük meg ezt a találkozót. Ez mit jelent az elfogadandó költségvetésre?

Urbán Katalin: Ha ezt a tartalmat újra beillesztjük a költségvetésbe és a Programtanács úgy dönt, hogy támogatja – attól függően milyen arányban – akkor át kell számolnunk. Felmerül a kérdés, hogy hányan igénylik. Az UpToDate a jelenlegi előfizetőkkel és 25%-os támogatással XXX millió forintra jön ki.

Monok István megkérdezte, hogy akarja-e a Programtanács, hogy az UpToDate orvosi adatbázis bekerüljön a költségvetési tervbe. Ezt követően el kell döntenie, hogy a költségvetési tervek közül melyeket támogatják, illetve el kell döntenie, hogy az UpToDate esetleges XXX millió forintos támogatásával melyik tartalom, tartalmak támogatását csökkentjük.

Urbán Katalin: A XXX millió forintról csak abban az esetben beszélhetünk ha ugyanekkor marad az előfizetői kör. Ha még négy kórház csatlakozik, akkor a pénz annyival több lesz. Változni fog a támogatási arány és a szükséges összeget valahonnan el kell venni.

Monok István: Szigeti Gyula Péterhez fordul. Valamilyen pályázattal lehetne –e pótolni ezt a körülbelül 10 millió forintot? Ha nem XXX milliós nagyságrendű az összeg, akkor egy a programban ez egy lobbizható összeg.

Szabó István főosztályvezetőhöz fordul. Szeretném főosztályvezető úr, hogy ha ezt elmondaná valakinek az egészségügyi szférában, hogy vegyék a fáradságot, hogy a leveleinkre válaszoljanak. Ilyen nem fordulhat elő, hogy egy hivatal nem válaszol egy ilyen levélre.

A Programtanács megszavazta, hogy az UpToDate adatbázis visszakérüljön a költségvetési tervbe.

Urbán Katalin: Felmerül a kérdés, hogyan illeszthető be ez a beszerzési tervbe. Az elmúlt két évben rengeteget dolgoztunk azért, hogy az EISZ-nek ne legyen negatív egyenlege. Két évvel ezelőtt úgy kezdtük el, hogy 250 milliós hiányunk volt, bár mindig megalapozott igény alapján vásároltunk, de nem volt rá pénzünk. Kijöttünk egy negatív pénzügyi helyzetből és elindultunk egy úton, ami lehetőséget ad a tartalom bővítésére. Ha most olyan vásárlásról beszélünk, amelyre talán kapunk pluszt pénzt, vagy talán nem, akkor elindulunk egy olyan irányba, ami nagyon csúszós. Ajánlottunk az UpToDate helyett más tartalmakat, megértve azt,

hogy erre szükség van. Az intézmények közösen is formálhatnának egy évben egy konzorciumot, meglátva, hogy működik-e. Ezt követően kellene visszatenni az EISZ beszerzési tervébe.

Monok István: Erről már szavaztunk, ez nem kérdés. A Programtanácson keresztül szeretném ismételtlen megköszönni az összes intézménynek, hogy ebből a negatív pénzügyi helyzetből közösen ki tudunk jönni. Mindenki áldozatot hozott és az önrészek alakulásának statisztikáját nézve, az intézmények hoztak nagyobb áldozatot. A Könyvtárnak nem került pénzbe, viszont rengeteg munkába. Megértem, hogy az osztály nem akar ebbe az irányba elmenni, de látható a többség akarata. Ha ebből az EISZ bármilyen veszteséggel jön ki, akkor a kancellárok, elnökhelyettes úr, stb. közösen visszük el a balhét.

Szluca Péter: A Semmelweis Egyetem is bejelölte a Taylor&Francis adatbázist, ami XXX millióval szerepel a költségvetésben. Legyünk optimisták, hogy az 1950 milliós költségvetést fogadják el a parlamentben. 25%-os állami támogatás szerepel az EISZ költségvetési tervében erre az adatbázisra. Mi 99%, hogy ezt nem fogjuk megrendelni. A mi pénzünk meg is van. Szeretném felhívni a figyelmet, hogy még van egy kis tartalék, mert nagyon sok intézmény nem fogja megrendelni az összes adatbázist, amit bejelölt.

Monok István: Azért ülnek itt a Programtanács képviselői, hogy intézményi csoportok érdekeit képviseljék. Arra szeretnék mindenkit kérni, hogy ezen legyenek szívesek felülemelkedni. Én felül tudok emelkedni az Akadémiai Könyvtár szűk érdekein és ezt mindenkitől elvárom.

Lencsés Ákos: Az igényfelmérőket egy tág szűrővel nézzük. Ha például a Mátyás-templom múzeuma bejelölte a Clinical Key orvosi adatbázist, akkor azt a költségvetési terv összeállításánál nem vettük figyelembe.

Szluca Péter: Ha az UpToDate adatbázis visszakerül a költségvetésbe, akkor garantálni tudom, hogy más adatbázisra (a Taylor&Francis-ra) visszavonom a szakmai érdeklődésem és az erre fordított 25% támogatás mehet az UpToDate-re és nem terheljük meg a költségvetést.

Monok István: Ez egy ötlet az EISZ Titkárságnak, hogy átalakítsák a költségvetést. Nyilván illik megkérdezni másokat is, akik bejelölték ezt az adatbázist.

Urbán Katalin: A Taylor&Francis és a Wiley új adatbázisok azért jelentek meg támogatással a tervezetben, mert próbálunk hosszútávon gondolkodni. Az egyezség, amit megkötöttünk az Elsevier-el a ScienceDirect vonatkozásában 2018 végéig él. Többször elhangzott a Programtanácsban, hogy 5 millió euronál nagyobb pénzt nem tudunk kifizetni a Science Direct Freedom Collection-re. Teljesen egyetértek kancellár úrral, hogy nem is szabad. Legyen egy limit. Elkezdtünk kommunikálni a visegrádi országok és a környező országok konzorciumaival, eszmét és tapasztalatot cserélünk. Ők a töredékét fizetik annak, amit mi. Abban az esetben, ha 2019-től nem sikerül velük megegyezni, akkor elengedhetetlen, hogy a Taylor&Francis és a Wiley a kínálatban legyenek, mert a kutatóknak szükségük lesz alternatívákra, amik ki tudják váltani ezt a tartalmat. A Semmelweis Egyetemnek nyilván a Wiley lesz, míg a társadalomtudományi, bölcsészeti irányultságú intézményeknek a Taylor&Francis.

Monok István: Szeretném, ha a Programtanács tagjai tanulnának Urbán Katalin szemléletéből. Nem elég a szűk területi adatbázist és annak fontosságát látni, hanem annak a kiválthatóságáról is gondoskodni kell. Az Elsevier visszaélt azzal, hogy a ScienceDirect használata kimagasló. Eddig hagyjuk, hogy visszaéljen vele. Mióta Németország visszalépett, azóta egy kicsit magához tért az Elsevier tulajdonosi köre. Emiatt kell alternatívákban gondolkodni, új tartalmakat bevezetni.

Úgy gondoltam, hogy elfogadjuk valamelyik alaptáblát és majd csak azon belül kell átalakításokat végezni.

Izbéki Ferenc: A ClinicalKey az Elsevier UpToDate-je. Ha az Elsevier sakkban tart minket, akkor nem biztos, hogy bölcs dolog a ClinicalKey-ben gondolkodni.

Urbán Katalin: Két teljesen külön divízió foglalkozik ezekkel. Az Elsevier legfőbb terméke a ScienceDirect multidiszciplináris adatbázis. Ez az a tartalom, amire a tudományos világ azt mondja, hogy e nélkül nincsenek meg. A Clinical Key elektronikus orvosi döntéstámogató rendszer. Az Elsevier nagyon profi tartalomszolgáltató, rengeteg energiát és pénzt fektet a termékei fejlesztésébe. Ahogy a szemünk láttára néhány év alatt a Scopus lenyomta a Web of Science-t, így nem lenne meglepő, ha ugyanez megtörténne a ClinicalKey-vel.

Monok István megkérte a Programtanács tagjait, hogy szavazzanak a költségvetési tervről.

Urbán Katalin szeretne útmutatást kapni, hogy minek a terhére vegyük be az UpToDate-t a költségvetési tervbe.

Monok István: Beszéljük meg az elvet és ne azt nézzük, hogy egyes intézményeknek mi az előnyös.

Szluka Péter: A 2-es költségvetési terv változatának 1-es és 2-es tartaléka között körülbelül 10 millió forint különbség van.

Urbán Katalin: Tartalékra nem lehet beszerzést alapozni.

Dudás Anikó: Ha a SOÁ Alapítvány Vizuális Történelmi Archívuma más finanszírozásból történik, akkor miért szerepel egyik helyen kiemelt adatbázisként és a másik helyen nem támogatottként?

Urbán Katalin: Időpontot kaptunk a Kiemelt Társadalmi Ügyek Államtitkárságától, hogy egyeztessünk a kérdésben. Még nem dőlt el, hogy támogatják-e. Ha igen, akkor természetesen egy teljesen külön forrásból finanszírozzuk. Vannak intézmények, melyek jelezték igényüket a tartalomra. Arra is gondolnunk kellett a tervezéskor, hogyan teljesítjük az intézmények kérését, ha nem kapunk céltámogatást.

A Programtanács 1 426 000 000 Ft központi forrás esetén 7:10 arányban a beszerzési és költségvetési terv 2. számú változatát, 1 950 000 000 Ft központi forrás esetén 5:13 arányban a beszerzési és költségvetési terv 2. számú változatát támogatja.

Az országos szakkönyvtárak képviselői nem vettek részt a szavazásban és egyik tervezetre sem adtak le szavazatot.

2. Ismertető a második félévre tervezett EISZ rendezvényekről

Lencsés Ákos ismertette az EISZ második félévre tervezett rendezvényeit.

Urbán Katalin: Sajnos néhány egészségügyi intézmény esetében kiderült, hogy a próbáhozáférések hírére a könyvtárosok nem osztották meg az intézményben dolgozó orvosokkal. Kérnék szépen szíves támogatásukat, hogy az ilyen lehetőségeket és programokat továbbítsák.

Monok István: Az EISZ Titkárság munkatársai egyre jelentősebb nemzetközi jelenlétet tudnak elérni. Tapasztalatszerzésre hívják őket. Külön biztatom őket, hogy utazzanak. Az, hogy a magyar EISZ iroda ma már nemzetközi ismertséggel bír, örömmel ad okot. Az EISZ iroda olyan európai fórumokon vesz részt, amely az elektronikus információ szolgáltatását egyre inkább a nyílt hozzáférés irányába tolja el.

Készítette: Beke Bálint

Budapest, 2017. június 22.